

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Διάλεξη #08:
Μορφές αγοράς

Διδακτική Ομάδα

Δημήτρης Καλλιώρας, Καθηγητής ΤΜΧΠΠΑ ΠΘ (dkallior@uth.gr)

Ιωάννης Λεπίδας, Υπ. Διδάκτωρ ΤΜΧΠΠΑ ΠΘ (ilepidas@uth.gr)

Μορφές Αγοράς

-3-

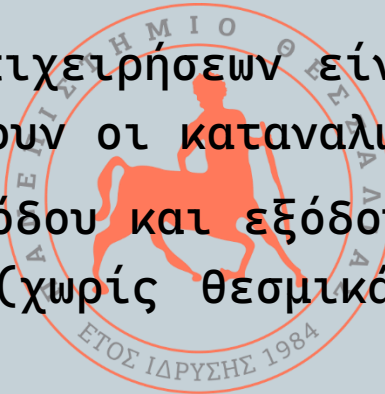
- Βασικό κριτήριο καθορισμού των μορφών αγοράς είναι η ένταση του ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων ενός κλάδου.
- Η ένταση του ανταγωνισμού εξαρτάται από:
  - τον αριθμό των επιχειρήσεων.
  - την ομοιογένεια του προϊόντος που παράγεται.
- Με βάση το εν λόγω κριτήριο, διακρίνονται οι ακόλουθες μορφές αγοράς:
  - ο πλήρης (ή τέλειος) ανταγωνισμός.
  - το μονοπώλιο.
  - το ολιγοπώλιο.
  - ο μονοπωλιακός ανταγωνισμός.

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (I)

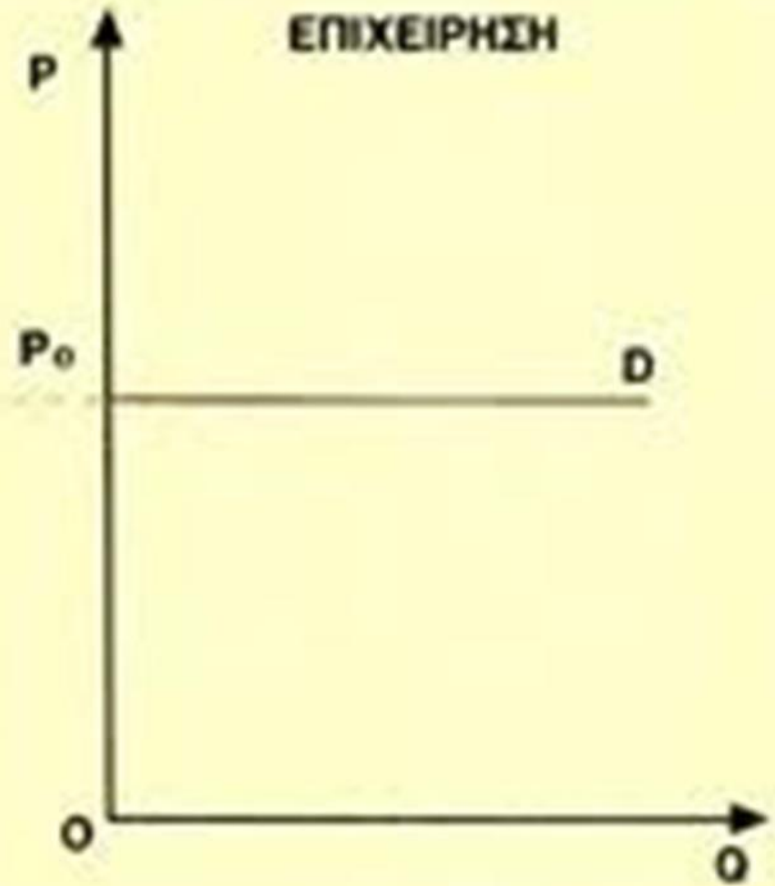
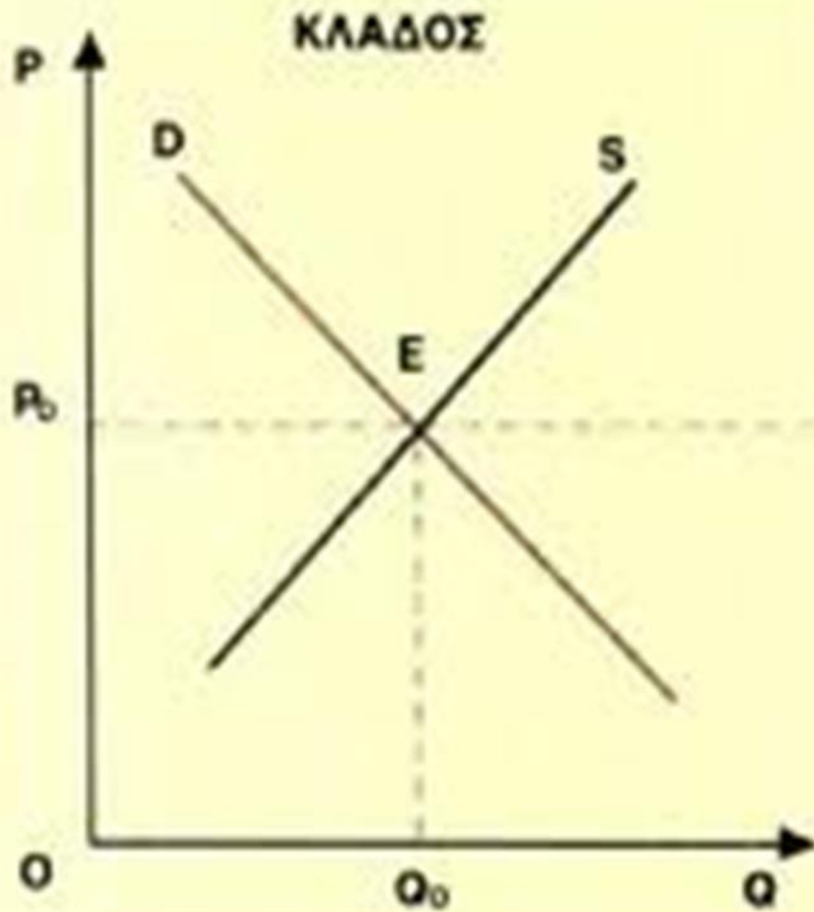
-4-

- Η αγορά ενός προϊόντος θεωρείται πλήρως ανταγωνιστική, όταν έχει τα εξής χαρακτηριστικά:
  - Υπάρχει μεγάλος αριθμός επιχειρήσεων που παράγουν το προϊόν (ώστε κάθε επιχείρηση χωριστά να μη μπορεί να επηρεάσει την τιμή του προϊόντος).
  - Το προϊόν όλων των επιχειρήσεων είναι απόλυτα ομοιογενές (και ως τέτοιο το εκλαμβάνουν οι καταναλωτές).
  - Υπάρχει ελευθερία εισόδου και εξόδου των επιχειρήσεων στον/από τον κλάδο παραγωγής (χωρίς θεσμικά, νομικά και πάσης φύσεως εμπόδια).

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (ΙΙ)

-5-

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (III)

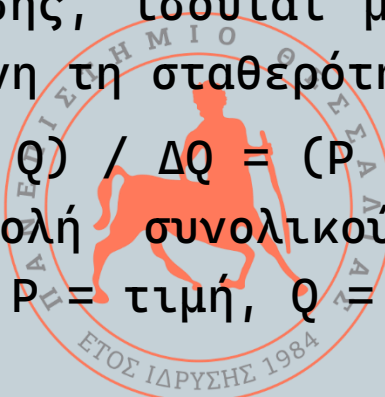
-6-

- Συνολικό έσοδο μιας επιχείρησης είναι οι συνολικές εισπράξεις της από την πώληση ορισμένης ποσότητας ενός προϊόντος.
- $TR = P * Q$, TR = συνολικό έσοδο, P = τιμή, Q = πωλούμενη ποσότητα
- Εφόσον στον πλήρη ανταγωνισμό η τιμή είναι δεδομένη για την επιχείρηση, το συνολικό έσοδο εξαρτάται μόνον από την πωλούμενη ποσότητα (Q). Επομένως, η συνάρτηση του συνολικού εσόδου είναι μια ευθεία γραμμή η οποία διέρχεται από την αρχή των αξόνων.
- Συνεπώς, το μέσο έσοδο ισούται με την τιμή.
- $AR = TR / Q = P$, AR = μέσο έσοδο, TR = συνολικό έσοδο, P = τιμή, Q = πωλούμενη ποσότητα

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (IV)

-7-

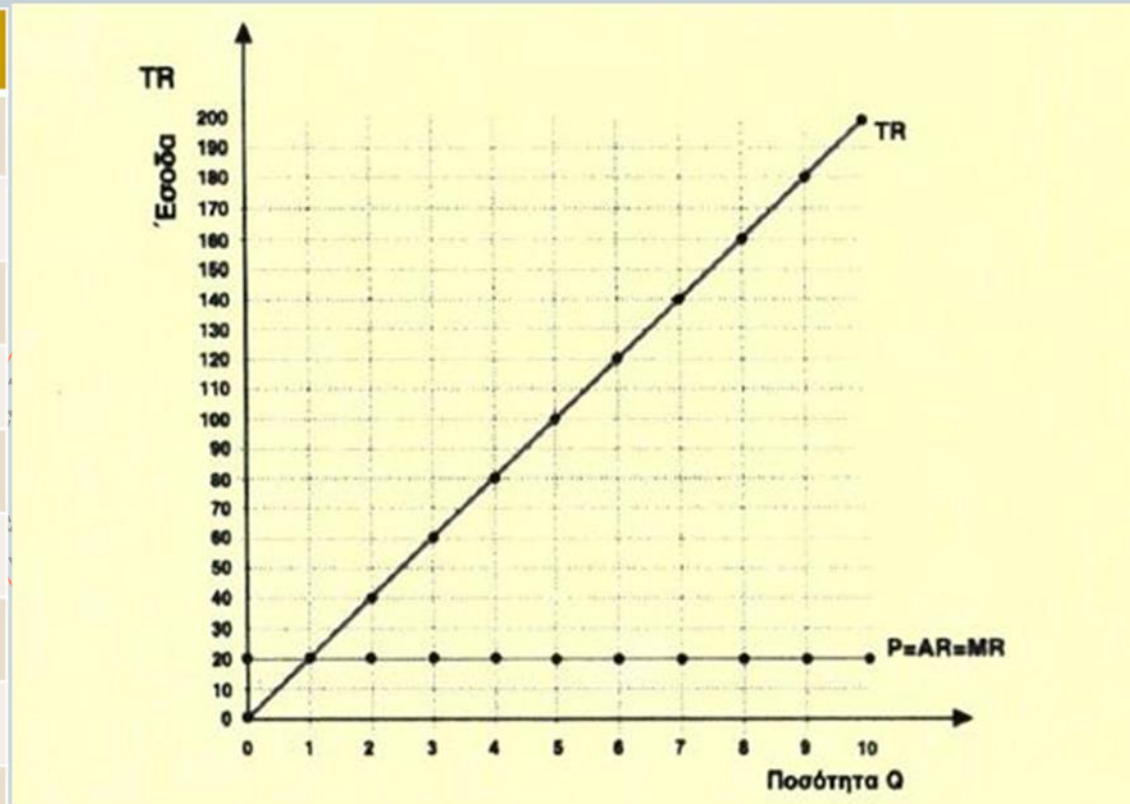
- Το επιπλέον έσοδο από την πώληση μιας επιπλέον μονάδας προϊόντος ονομάζεται οριακό έσοδο
- $MR = \Delta TR / \Delta Q$, MR = οριακό έσοδο, ΔTR = μεταβολή συνολικού εσόδου, ΔQ = μεταβολή πωλούμενης ποσότητας
- Το οριακό έσοδο, επίσης, ισούται με την τιμή, και άρα με το μέσο έσοδο (με δεδομένη τη σταθερότητα της τιμής)
- $MR = \Delta TR / \Delta Q = \Delta(P * Q) / \Delta Q = (P * \Delta Q) / \Delta Q = P$, MR = οριακό έσοδο, ΔTR = μεταβολή συνολικού εσόδου, ΔQ = μεταβολή πωλούμενης ποσότητας, P = τιμή, Q = πωλούμενη ποσότητα

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (V)

-8-

Q	P	TR=P*Q	AR=P	MR=P
0	20	0	20	20
1	20	20	20	20
2	20	40	20	20
3	20	60	20	20
4	20	80	20	20
5	20	100	20	20
6	20	120	20	20
7	20	140	20	20
8	20	160	20	20
9	20	180	20	20
10	20	200	20	20

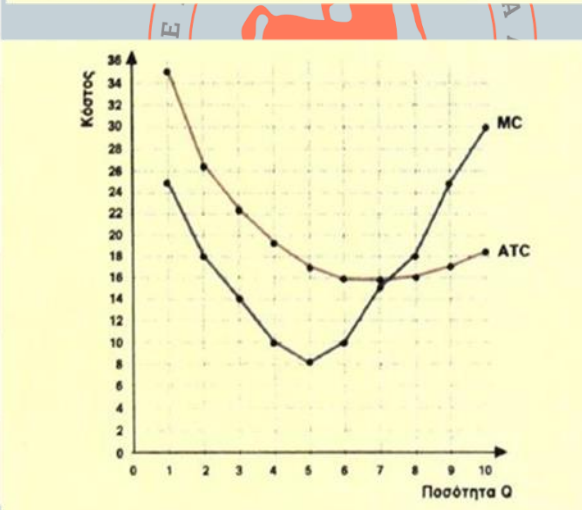
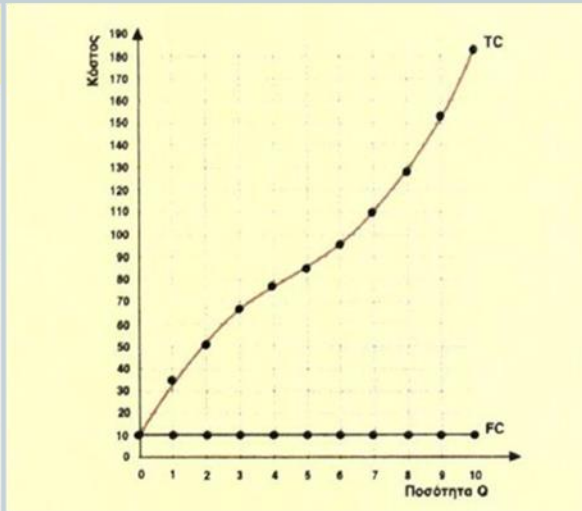

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (VI)

-9-

Q	TC	ATC	MC
0	10	-	-
1	35	35	25
2	53	26,5	18
3	67	22,3	14
4	77	19,25	10
5	85	17	8
6	95	15,8	10
7	110	15,7	15
8	128	16	18
9	153	17	25
10	183	18,3	30

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (VII)

-10-

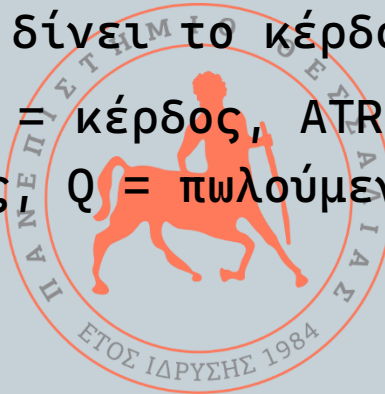
- Με τον όρο οικονομικό αποτέλεσμα της επιχείρησης εννοούμε το κέρδος ή τη ζημιά που προκύπτει, αν από τα συνολικά έσοδα αφαιρέσουμε το συνολικό κόστος:
- $K = TR - TC$, K = κέρδος, TR = συνολικό έσοδο, TC = συνολικό κόστος
- Αν η διαφορά μεταξύ των συνολικών εσόδων και του συνολικού κόστους είναι θετική, η επιχείρηση έχει κέρδος. Αν η διαφορά είναι αρνητική, η επιχείρηση έχει ζημιά.

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (VIII)

-11-

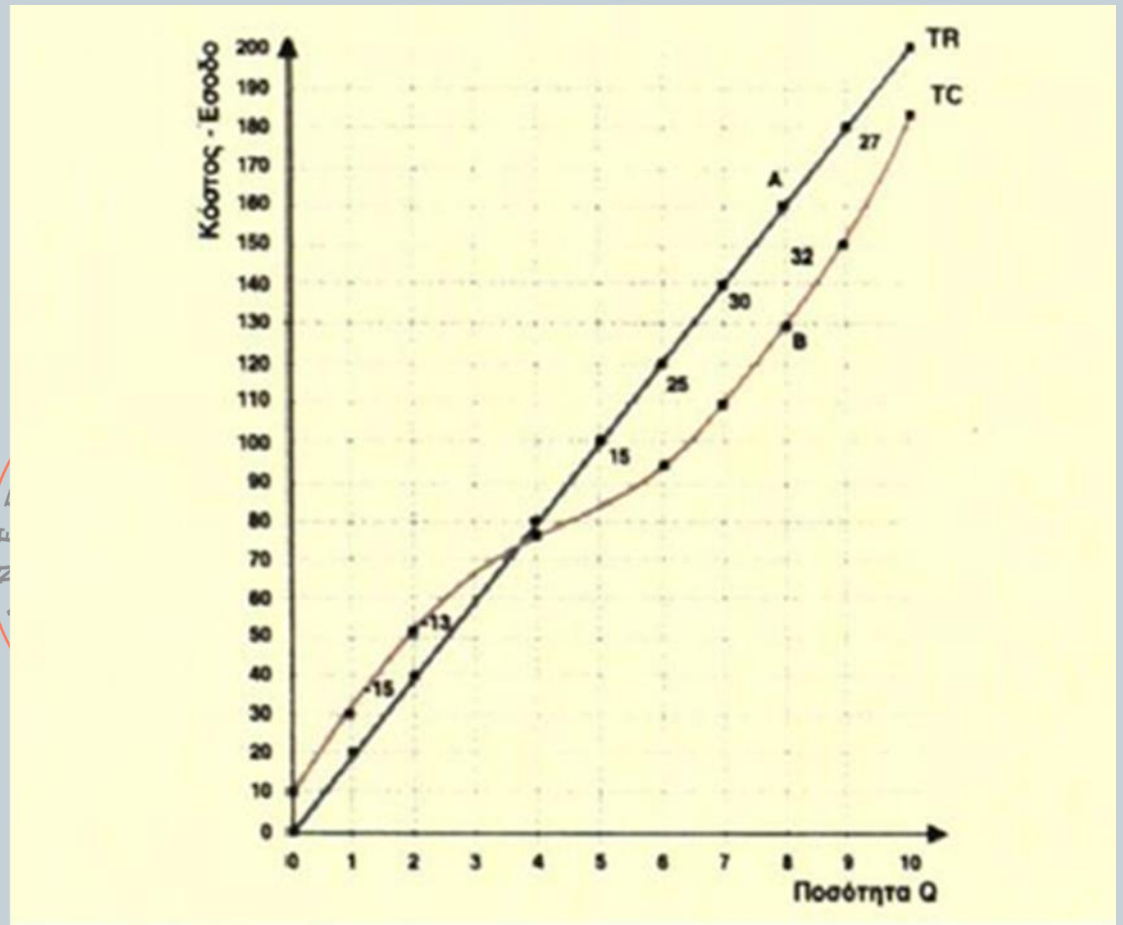
- Το κέρδος της επιχείρησης μπορεί να υπολογιστεί και αν από το έσοδο ανά μονάδα προϊόντος, δηλαδή το μέσο έσοδο, αφαιρέσουμε το κόστος ανά μονάδα προϊόντος, δηλαδή το μέσο κόστος. Η εν λόγω διαφορά είναι το κέρδος ανά μονάδα προϊόντος. Το γινόμενο του ανά μονάδα προϊόντος κέρδους επί το συνολικό αριθμό των μονάδων που πωλούνται δίνει το κέρδος της επιχείρησης:
→ $K = (ATR - ATC) * Q$, K = κέρδος, ATR = μέσο συνολικό έσοδο, ATC = μέσο συνολικό κόστος Q = πωλούμενη ποσότητα

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (ΙΧ)

-12-

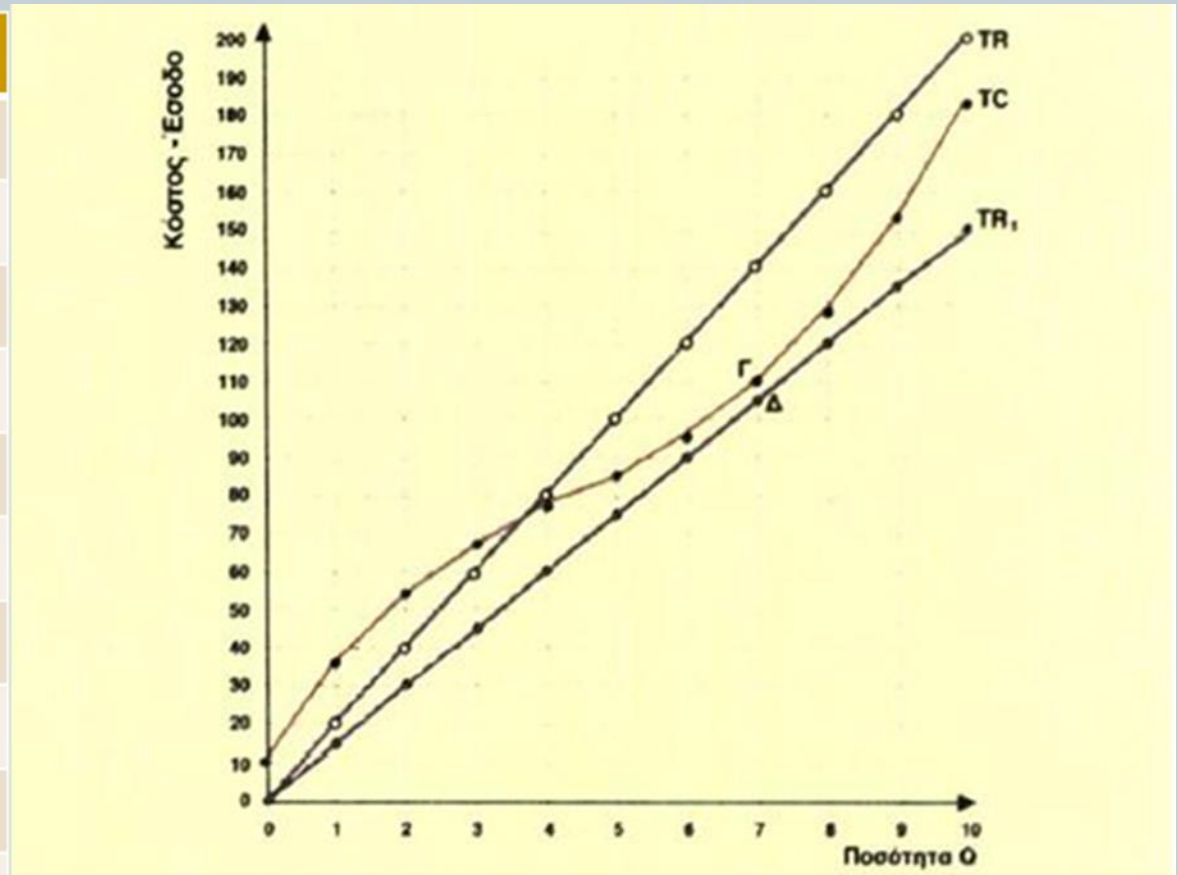
Q	P	TR	TC	K=TR-TC
0	20	0	10	-10
1	20	20	35	-15
2	20	40	53	-13
3	20	60	67	-7
4	20	80	77	3
5	20	100	85	15
6	20	120	95	25
7	20	140	110	30
8	20	160	128	32
9	20	180	153	27
10	20	200	183	17

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (X)

-13-

Q	P	TR	TC	K=TR-TC
0	15	0	10	-10
1	15	15	35	-20
2	15	30	53	-23
3	15	45	67	-22
4	15	60	77	-17
5	15	75	85	-10
6	15	90	95	-5
7	15	105	110	-5
8	15	120	128	-8
9	15	135	153	-18
10	15	150	183	-33

Πλήρης (Τέλειος) Ανταγωνισμός (ΧΙ)

-14-

- Αντικειμενικός σκοπός της επιχείρησης είναι το μέγιστο κέρδος.
- Όταν, στη δεδομένη τιμή, η επιχείρηση μεγιστοποιεί το κέρδος της τότε βρίσκεται σε θέση ισορροπίας.
- Σε περίπτωση ζημίας, σκοπός της επιχείρησης είναι η ελαχιστοποίηση της ζημίας.
- Μια επιχείρηση που έχει ζημιές δεν μπορεί να επιβιώσει μακροχρόνια.
- Αυτό όμως είναι δυνατό να συμβεί βραχυχρόνια, εφόσον η επιχείρηση καλύπτει το μεταβλητό κόστος και ένα μέρος του σταθερού κόστους.

Μονοπώλιο (Ι)

-15-

- Η αγορά ενός προϊόντος θεωρείται μονοπωλιακή, όταν έχει τα εξής χαρακτηριστικά:
  - μια μόνο επιχείρηση να παράγει και να προσφέρει το προϊόν.
  - έλλειψη άλλων προϊόντων που να ικανοποιούν την ίδια ανάγκη εξίσου ικανοποιητικά, δηλαδή έλλειψη στενών υποκατάστατων.

Μονοπώλιο (II)

-16-

- Βασικές αιτίες για τη δημιουργία μονοπωλίου στην παραγωγή ενός προϊόντος είναι οι ακόλουθες:
  - η πρώτη ύλη που είναι απαραίτητη για την παραγωγή του προϊόντος βρίσκεται στην κατοχή ενός ατόμου ή μιας επιχείρησης.
  - η αποκλειστική κατοχή από μία επιχείρηση της γνώσης και τεχνολογίας που απαιτείται για την παραγωγή του προϊόντος.
  - το κράτος με νόμο αναλαμβάνει την αποκλειστική παραγωγή και τη διάθεση ενός προϊόντος.
  - ο θεμιτός ή αθέμιτος ανταγωνισμός των επιχειρήσεων στα πλαίσια της ελεύθερης οικονομίας.

Ολιγοπώλιο

-17-

- Η αγορά ενός προϊόντος θεωρείται ολιγοπωλιακή, όταν έχει τα εξής χαρακτηριστικά:
  - υπάρχει μικρός αριθμός επιχειρήσεων που παράγουν το προϊόν.
  - το προϊόν όλων των επιχειρήσεων είναι ομοιογενές ή διαφοροποιημένο.
  - υπάρχει ελευθερία εισόδου και εξόδου των επιχειρήσεων στον / από τον κλάδο παραγωγής.

Μονοπωλιακός Ανταγωνισμός

-18-

- Η αγορά ενός προϊόντος θεωρείται μονοπωλιακά ανταγωνιστική, όταν έχει τα εξής χαρακτηριστικά:
  - Υπάρχουν τόσες πολλές επιχειρήσεις που παράγουν και προσφέρουν το προϊόν, ώστε κάθε επιχείρηση μπορεί να παίρνει αποφάσεις, χωρίς να λαμβάνει υπόψη της τις πιθανές αντιδράσεις των άλλων, δηλαδή λείπει το στοιχείο της αλληλεξάρτησης.
  - Το προϊόν κάθε επιχείρησης είναι σχετικά διαφοροποιημένο από τα προϊόντα των άλλων επιχειρήσεων. Η διαφοροποίηση μπορεί να είναι σημαντική, ασήμαντη ή και φανταστική και μπορεί να αφορά την ποιότητα του προϊόντος, το σχήμα, τη συσκευασία, το χρώμα, τη φήμη.

Η παρουσίαση συμπληρώνει και δεν υποκαθιστά τα χορηγούμενα συγγράμματα.

